

LEHDISTÖTIEDOTE nro 134/24

Luxemburgissa 10.9.2024

Unionin tuomioistuimen tuomio yhdistetyissä asioissa C-29/22 P | KS ja KD v. neuvosto ym. ja C-44/22 P | komissio v. KS ym.

Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka (YUTP): Unionin tuomioistuin täsmentää unionin tuomioistuinten toimivallan ulottuvuuden

Tässä yhteydessä unionin tuomioistuimella on toimivalta arvioida sellaisten toimien tai laiminlyöntien laillisuutta, jotka eivät liity suoraan kyseisen politiikan alaan kuuluviin poliittisiin tai strategisiin valintoihin, tai tulkita niitä

KS ja KD, jotka ovat Kosovossa vuonna 1999 kadonneiden tai kuolleiden henkilöiden lähiomaisia, nostivat kanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa. Asia koskee Kosovossa toteutettua Euroopan unionin siviilioperaatiota (Eulex), joka otettiin käyttöön YUTP:n yhteydessä. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kanteen sillä perusteella, että siltä selvästi puuttui toimivalta tutkia se. Muutoksenhaun yhteydessä unionin tuomioistuin täsmentää, että unionin tuomioistuimilla on toimivalta arvioida sellaisten YUTP:n alaan kuuluvien toimien tai laiminlyöntien laillisuutta, jotka eivät liity suoraan poliittisiin tai strategisiin valintoihin, tai tulkita niitä. Tämä koskee muun muassa Eulex Kosovon tekemiä päätöksiä, jotka koskevat henkilöstön valintaa tai valvontatoimenpiteiden tai oikeussuojakeinojen käyttöönottoa.

Euroopan unioni perusti vuonna 2008 Eulex Kosovo -nimisen oikeusvaltio-siviilioperaation, jonka tehtävänä oli muun muassa tutkia Kosovossa vuonna 1999 tapahtuneen konfliktin yhteydessä kyseisessä valtiossa tapahtuneita henkilöiden katoamis- tai tapporikoksia. Unioni perusti vuonna 2009 ihmisoikeuksien arviointilautakunnan tutkimaan Eulex Kosovon mandaattiaan toimeenpannessaan tekemiä ihmisoikeusloukkauksia koskevia kanteluita.

KS:n ja KD:n tekemien kantelujen johdosta arviointilautakunta totesi marraskuussa 2015 ja lokakuussa 2016, että useita perusoikeuksia oli loukattu. Maaliskuussa 2017 kyseinen lautakunta päätti kyseisten asioiden käsittelyn ja totesi, että Eulex Kosovon johtaja oli pannut hänelle annetut suositukset täytäntöön vain osittain. KS nosti sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan kanteen Euroopan unionin neuvostoa, Euroopan komissiota ja Euroopan ulkosuhdehallintoa vastaan muun muassa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) useiden määräysten rikkomisesta. Joulukuussa 2017 unionin yleinen tuomioistuin totesi, että siltä selvästi puuttui toimivalta tutkia kanne.¹

Tämän jälkeen KS ja KD nostivat unionin yleisessä tuomioistuimessa uuden kanteen neuvostoa, komissiota ja Euroopan ulkosuhdehallintoa vastaan. He vaativat korvausta vahingosta, jonka he katsovat heille aiheutuneen erilaisista toimista ja laiminlyönneistä, jotka liittyvät erityisesti Eulex Kosovo -operaation aikana suoritettuihin tutkimuksiin. Lisäksi KS ja KD pyysivät kesäkuussa 2021 asian selvittämistoimia, jotta heille annettaisiin Eulex Kosovon operaatiosuunnitelman versio kokonaisuudessaan. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kanteen samalla perusteella marraskuussa 2021.²

Unionin tuomioistuin lausuu muutoksenhausta ja kumoo tänään osittain viimeksi mainitun unionin yleisen tuomioistuimen määräyksen ja palauttaa asian muilta osin unionin yleiseen tuomioistuimeen.

Se muistuttaa, että YUTP:n sisällyttäminen unionin perustuslailliseen kehykseen merkitsee, että siihen sovelletaan myös unionin oikeusjärjestyksen perusperiaatteita. Näihin kuuluu oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuksien kunnioittaminen, jotka edellyttävät, että unionin viranomaiset ovat tuomioistuinvalvonnan alaisia.

Perussopimusten ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan artiklat, joissa vahvistetaan oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin, ja vetoaminen perusoikeuksien loukkauksiin eivät tosin itsessään oikeuta sitä, että unionin tuomioistuimet toteavat olevansa toimivaltaisia. Perussopimuksissa määrätty unionin tuomioistuimen toimivallan rajoitus YUTP:n alalla **ei ole ristiriidassa tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden kanssa, sellaisena kuin se taataan Euroopan ihmisoikeussopimuksessa**, koska Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on jo hyväksynyt perustuslaillisia rajoituksia kansallisten tuomioistuinten toimivallalle sellaisten toimien osalta, joita ei voida erottaa kyseisen valtion kansainvälisten suhteiden hoitamisesta.

Tulkittessaan perussopimuksia muun muassa tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden ja oikeusvaltion periaatteiden valossa **unionin tuomioistuin toteaa kuitenkin, että sillä on toimivalta arvioida sellaisten YUTP:n alaan kuuluvien toimien tai laiminlyöntien laillisuutta, jotka eivät liity suoraan poliittisiin tai strategisiin valintoihin, tai tulkita näitä toimia.**

Nyt käsiteltävässä asiassa Eulex Kosovo -operaation valtuudet ottaa palvelukseen henkilöstöä on tavanomainen hallinnointitoimi, joka kuuluu mainitun operaation toimeenpanomandaattiin. **Eulex Kosovon tekemät päätökset, jotka koskevat kyseisessä operaatiossa työskentelevän henkilöstön valintaa, eivät siten liity suoraan mainitun operaation YUTP:n yhteydessä tekemiin poliittisiin tai strategisiin valintoihin.**

Unionin tuomioistuin tekee saman päätelmän siltä osin kuin on kyse sellaisten säännösten puuttumisesta, joissa säädetään **arviointilautakunnassa käytävissä menettelyissä annettavasta oikeusavusta**. Siltä osin kuin on kyse arviointilautakunnan puuttuvasta **toimeenpanovallasta** tai puuttuvista **oikeussuojakeinoista** kyseisen lautakunnan toteamien rikkomisten osalta, unionin tuomioistuin toteaa samoin, että päätös siitä, kuuluvatko tämän operaation toimet ja laiminlyönnit näiden normien mukaisen valvontamekanismin piiriin, liittyy ainoastaan sen hallinnon tiettyyn osaan.

Tämän jälkeen unionin tuomioistuin toteaa edelleen samansuuntaisesti, että sekä sellaisten **korjaavien toimenpiteiden puuttuminen**, joilla voidaan korjata arviointilautakunnan toteamat perusoikeuksien loukkaukset, että KD:n asian **oikeudellisesti perinpohjaisen tarkastelun puuttuminen** koskee yksilökohtaisten toimenpiteiden toteuttamatta jättämistä, eivätkä ne liity suoraan YUTP:n yhteydessä tehtyihin poliittisiin tai strategisiin valintoihin.

Eulex Kosovon käyttöön annetut keinot ja päätös **peruuttaa kyseisen operaation toimeenpanomandaatti** liittyvät sitä vastoin suoraan tällaisiin poliittisiin tai strategisiin valintoihin, joten unionin yleinen tuomioistuin ei ole tehnyt oikeudellista virhettä todetessaan, ettei sillä ole toimivaltaa tutkia KS:n ja KD:n kanteen tätä osaa.

HUOMAUTUS: Unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta tai määräyksestä voidaan oikeuskysymysten osalta valittaa unionin tuomioistuimeen. Valituksella ei lähtökohtaisesti ole lykkäävää vaikutusta. Jos valitus tutkitaan ja hyväksytään, unionin tuomioistuin kumoaa unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisun. Jos asia on ratkaisukelpoinen, unionin tuomioistuin voi itse ratkaista asian lopullisesti. Muussa tapauksessa unionin tuomioistuin palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen, jota sen valituksesta antama ratkaisu sitoo.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido unionin tuomioistuinta.

[Tuomion koko teksti ja siitä mahdollisesti laadittu tiivistelmä](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Pysykää kuulolla!

1 Määräys 14.12.2017, KS v. neuvosto ym. ([T-840/16](#)).

2 Määräys 10.11.2021, KS ja KD v. neuvosto ym. ([T-771/20](#)).